

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-81-144>

УДК 338.24:339.13:351.7:330.34

КВАДРИЛЕМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ: ГЛОБАЛІЗАЦІЯ, ДЕМОКРАТІЯ, СУВЕРЕНІТЕТ І ВИЖИВАННЯ ДЕРЖАВИ

THE QUADRILEMMA OF ECONOMIC SECURITY: GLOBALIZATION, DEMOCRACY, SOVEREIGNTY, AND STATE SURVIVAL

Гетманенко Олексій Олександрович

доктор філософії у галузі міжнародної економіки, доцент,

Ужгородський національний університет

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3869-3274>**Hetmanenko Oleksiy**
Uzhhorod National University

У статті здійснено теоретичне розширення політичної трилеми глобалізації Дані Родріка з урахуванням війни, санкцій та геоекономічної фрагментації. Обґрунтовано, що класична трилема між глобалізацією, демократією та суверенітетом є недостатньою для пояснення сучасних трансформацій економічної політики. Запропоновано концепцію квадрилеми економічної безпеки, у межах якої економічна безпека та виживання держави постають не як додатковий вимір глобалізації, а як домінуючий системоутворюючий елемент, що визначає допустимі поєднання глобалізації, демократії та національного суверенітету. Доведено, що в умовах війни економічна безпека визначає межі ринкової відкритості та державного регулювання. На прикладі України показано можливість поєднання селективної інтеграції, європейської інтеграції та збереження демократичних інститутів, що підтверджує доцільність адаптивного державного регулювання економічної безпеки.

Ключові слова: глобалізація, економічна безпека, трилема Родріка, квадрилема економічної безпеки, селективна інтеграція, стійкість держави.

The article presents a theoretical extension of Dani Rodrik's political trilemma of globalization by incorporating contemporary global shocks, including full-scale war, sanctions regimes, geo-economic fragmentation, and disruptions in global value chains. It is argued that the classical trilemma, which balances economic globalization, democracy, and national sovereignty, is insufficient to explain the transformation of state economic policy under systemic and existential crises. In response, the paper proposes the concept of the quadrilemma of economic security, in which state survival and economic security emerge as a fourth system-forming dimension that dominates policy priorities. The study demonstrates that in wartime or high-risk conditions, economic security shapes the permissible combination of market openness, democratic procedures, fiscal flexibility, and state intervention. This transformation facilitates selective and strategically managed integration, emphasizing differentiated participation in global value chains, strategic control over critical sectors, and a strengthened coordinating role of the state. Using Ukraine as an empirical case for 2022-2025, the article shows that a state can simultaneously limit domestic market mechanisms, pursue deep European integration, maintain macroeconomic stability, and preserve democratic institutions, thereby challenging the universality of Rodrik's trilemma. The findings highlight the necessity of adaptive state regulation, combining strategic planning, temporary protectionism, flexible market governance, and prioritization of critical infrastructure to ensure survival, resilience, and long-term economic sustainability. The study further underscores the practical and theoretical significance of integrating economic security into globalization frameworks, providing an analytical basis for developing selective integration strategies and adaptive governance models capable of responding to contemporary crises, including war, sanctions, and global economic fragmentation, while maintaining democratic legitimacy and strategic autonomy.

Keywords: globalization, economic security, rodrik's trilemma, quadrilemma of economic security, selective integration, state resilience.

Постановка проблеми. Сучасні глобальні процеси, зумовлені війнами, санкційними обмеженнями та геоекономічною фрагментацією, суттєво трансформують умови функціонування світової економіки та ставлять під сумнів універсальність класичних теоретичних моделей глобалізації. Зокрема, політична трилема глобалізації Дані Родріка в умовах воєнного стану виявляється недостатньою для пояснення змін у державній економічній політиці та пріоритетів розвитку.

Економічна безпека і здатність держави до виживання та адаптації набувають статусу ключових системоутворюючих чинників, що зумовлює необхідність теоретичного переосмислення співвідношення між глобалізацією, демократією та національним суверенітетом. З практичної точки зору дослідження пов'язане з розробленням механізмів адаптивного державного регулювання економічної безпеки в умовах війни, післявоєнного відновлення та європейської інтеграції, що визначає його наукову та прикладну значущість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній світовій науковій літературі проблематика глобалізації, ролі держави та економічної безпеки активно досліджується в межах політичної економії, інституціоналізму та геоекономіки. Базовою теоретичною рамкою є політична трилема глобалізації Дані Родріка, сформульована у фундаментальній праці *The Globalization Paradox*, у якій обґрунтовано структурну несумісність повної економічної інтеграції, демократії та національного суверенітету [1, с. 200-206].

Подальший розвиток цієї концепції пов'язаний з аналізом криз глобалізації, зростанням популізму та зниженням довіри до відкритих ринків, що розглядається у роботах Родріка, де популізм інтерпретується як реакція на асиметричні наслідки глобальної економічної інтеграції [2, с. 16-21]. Питання перерозподільчих ефектів глобалізації та її впливу на соціальну й політичну стабільність детально досліджуються у працях Дж. Стігліца та Б. Мілановича, які наголошують на зростанні нерівності та необхідності адаптації держави добробуту до нових глобальних умов [3, с. 3-6; 4, с. 23-29], а також у дослідженнях Д. Аджемоглу та Дж. Робінсона, де ключова роль відводиться інституційній якості економічних і політичних систем [5, с. 68-73].

Водночас у роботах П. Хірста, Г. Томпсона та С. Бромлі, а також Г. Фаррелла і А. Ньюмана та А. Туза акцентується увага на транс-

формації глобалізації в умовах фінансових криз, санкцій і зростаючої геоекономічної конкуренції, де економічна безпека та стратегічний контроль держави набувають ключового значення [6, с. 25-33; 7, с. 44-48; 8, с. 35-41]. Окремий напрям досліджень присвячено економічній безпеці та стійкості держави в умовах воєнних шоків, зокрема в контексті санкційної політики та фрагментації глобальних ланцюгів вартості. Водночас у наявних публікаціях переважно відсутня цілісна аналітична модель, яка б інтегрувала економічну безпеку та виживання держави як самостійний системоутворюючий елемент поряд із класичними складовими трилеми Родріка, що зумовлює актуальність подальших досліджень у цьому напрямі.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є теоретичне розширення концепції політичної трилеми глобалізації Дані Родріка та формування нової аналітичної рамки - квадрилеми економічної безпеки, яка враховує імператив виживання держави в умовах війни, санкційних режимів та геоекономічної фрагментації.

Для досягнення цієї мети автор ставить такі завдання:

- Від трилеми до квадрилеми: здійснити теоретичне переосмислення класичної трилеми Родріка (глобалізація – демократія – національний суверенітет) із включенням економічної безпеки та виживання держави як четвертого системоутворюючого елементу.

- Концепція селективної інтеграції: дослідити нову парадигму глобалізації, яка передбачає диференційовану відкритість ринків, стратегічний контроль критичних секторів та активну роль держави у формуванні ланцюгів створення вартості (*friend-shoring*, *near-shoring*).

- Емпіричний кейс України: показати, як Україна в умовах повномасштабної війни одночасно обмежує внутрішні ринки, поглиблює європейську інтеграцію, зберігає демократичні інститути та забезпечує макрофінансову стабільність, що суперечить класичній трилемі Родріка.

- Формування моделі адаптивної держави: запропонувати науково обґрунтовану модель *Adaptive State Regulation of Economic Security*, яка передбачає тимчасовий протекціонізм, гнучке регулювання ринків, стратегічне планування та пріоритет критичної інфраструктури.

Стаття поєднує теоретичний аналіз, концептуальні новації та емпіричну перевірку,

обґрунтовуючи новизну у вигляді квадрилеми глобалізації та адаптивного державного регулювання економічної безпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасні глобальні процеси, зумовлені війнами, санкційними обмеженнями та посиленням геоекономічної фрагментації, істотно трансформують умови функціонування світової економіки та ставлять під сумнів універсальність класичних моделей глобалізації. У цих умовах політична трилема глобалізації Дані Родріка виявляється недостатньою для пояснення трансформацій державної економічної політики та зміни пріоритетів розвитку. Економічна безпека та здатність держави до виживання поступово виходять на перший план і набувають статусу ключових системоутворюючих чинників, що зумовлює необхідність теоретичного переосмислення взаємозв'язку між глобалізацією, демократією та національним суверенітетом [14].

Класична трилема глобалізації Дані Родріка формувалася в умовах відносного миру та стабільної міжнародної економічної архітектури. В її основі лежить внутрішня суперечність між прагненням до економічної глобалізації, збереженням демократичних інститутів та захистом національного суверенітету. Запропонована концепція дозволяла пояснити компроміси, на які змушені йти держави між відкритістю ринків, демократичними процедурами ухвалення рішень та автономією національної економічної політики.

Проте сукупність глобальних шоків 2020-2025 років, зокрема пандемія COVID-19, повномасштабна війна Російської Федерації проти України, запровадження масштабних санкційних режимів і посилення тенденцій деглобалізації, продемонструвала обмеженість аналітичного потенціалу класичної трилеми. У кризових і воєнних умовах державна політика дедалі частіше визначається не балансом між трьома зазначеними елементами, а імперативом збереження економічної стійкості та функціональної здатності держави до виживання.

У цьому контексті формується четвертий системоутворюючий елемент – економічна безпека та здатність держави до виживання, який радикально змінює логіку глобалізації та державного регулювання. На відміну від класичної моделі, де економічна безпека розглядалася як похідна від ефективності ринкових механізмів або інституційної якості, у сучасних умовах вона набуває статусу домінуючого

імперативу. Саме цей чинник визначає допустимі межі економічної відкритості, характер демократичних процедур та масштаби державного втручання в економіку.

Таким чином, політична трилема Родріка трансформується у квадрилему, яка поєднує економічну глобалізацію, демократію, національний суверенітет та економічну безпеку як взаємопов'язані, але ієрархічно нерівнозначні елементи. У кризових і воєнних умовах економічна безпека перестає бути допоміжним напрямом державної політики та стає визначальним критерієм ухвалення економічних рішень, підпорядковуючи інші компоненти завданню виживання держави.

Запропоноване теоретичне розширення концепції трилеми Родріка шляхом формування квадрилеми економічної безпеки дозволяє більш адекватно інтерпретувати трансформації сучасної глобалізації, зміну ролі держави та переосмислення демократичних механізмів у період системних криз. Такий підхід створює аналітичну основу для розроблення моделей селективної інтеграції, пояснення нових компромісів між глобалізацією, демократією та суверенітетом, а також формування адаптивної державної моделі управління економічною безпекою.

«Глобалізація не дорівнює інтеграції»: концепція селективної інтеграції.

Класична економічна теорія глобалізації ґрунтується на припущенні, що зростання відкритості ринків автоматично підвищує ефективність функціонування економіки та сприяє зростанню добробуту населення. Відповідно до цієї логіки, інтеграція у світові ринки розглядалася як універсальний інструмент економічного розвитку, незалежно від структурних особливостей національних економік та зовнішніх ризиків. Проте сучасні глобальні шоки, зокрема пандемія COVID-19, повномасштабна війна, запровадження санкційних режимів і посилення процесів деглобалізації, виявили обмеженість такої моделі для прогнозування економічних і соціальних наслідків [15].

Наслідком зазначених трансформацій стало формування нової парадигми глобальної взаємодії, яку доцільно визначити як селективну або керовану інтеграцію. На відміну від класичної моделі, вона не ототожнює глобалізацію з максимальною відкритістю всіх секторів економіки, а передбачає диференційований підхід до участі у світових ринках. Відкритість зберігається насамперед у несенситивних секторах, де вплив зовнішніх

шоків є обмеженим, тоді як у критично важливих галузях посилюється контроль або застосовуються обмеження з метою забезпечення економічної безпеки та стратегічної стійкості держави.

Важливою рисою селективної інтеграції є зростання ролі держави у формуванні та трансформації глобальних ланцюгів створення вартості. Держава перестає бути пасивним учасником міжнародного поділу праці й дедалі частіше виступає активним суб'єктом, який визначає пріоритетні напрями інтеграції. Це проявляється, зокрема, у поширенні практик friend-shoring та near-shoring, що спрямовані на скорочення залежності від економічних і геополітичних опонентів та на переорієнтацію виробничих зв'язків на партнерські країни.

У межах селективної інтеграції державна економічна політика набуває вибіркового характеру. Йдеться про поєднання активної участі у глобальних ринках у стратегічно важливих секторах із одночасним захистом критичних галузей, таких як енергетика, оборона, харчова безпека та цифрова інфраструктура. За таких умов держава виконує функцію архітектора економічної стійкості, координуючи розвиток глобальних ланцюгів створення вартості відповідно до національних пріоритетів, а не обмежується роллю «нічного сторожа» ринкових процесів.

Таким чином, селективна інтеграція не означає відмову від глобалізації або повернення до ізоляціонізму. Вона є якісною трансформацією глобалізаційної моделі, у межах якої пріоритет надається економічній безпеці та стратегічній автономії держави за одночасного збереження відкритості в секторах із низьким рівнем ризику. Такий підхід забезпечує збалансоване поєднання глобальної участі та національної стійкості, формуючи

інституційну основу для адаптивної державної політики та практичної реалізації квадрилеми економічної безпеки.

Україна як унікальний емпіричний контрприклад трилеми Родріка.

Україна у 2022-2025 рр. представляє унікальний емпіричний кейс, який демонструє обмеження класичної трилеми Родріка та підтверджує доцільність розширення її до квадрилеми економічної безпеки. У цей період країна стикається з повномасштабною війною, фінансово-економічними санкціями, деглобалізаційними процесами та геополітичними ризиками, що змушує одночасно балансувати між глобалізацією, демократією, національним суверенітетом та імперативом виживання держави [16].

Ця таблиця демонструє, що Україна формує нестандартну комбінацію елементів трилеми, яка неможлива для пояснення класичною моделлю. Емпіричні спостереження включають:

- обмеження внутрішніх ринкових механізмів та валютних операцій для підтримки фінансової стабільності;
- поглиблення європейської інтеграції та участь у стратегічних ланцюгах створення вартості, що забезпечує доступ до критичних ресурсів та технологій;
- збереження демократичних процедур та інститутів, навіть у кризових умовах, що підсилює легітимність рішень;
- забезпечення макрофінансової стабільності, що є ключовим для виживання держави в умовах війни.

Аналітичний парадокс полягає в тому, що український кейс виступає емпіричним контрприкладом універсальності трилеми Родріка, демонструючи трансформацію ієрархії її складових у воєнних умовах. На відміну від класичної логіки, в якій компроміс між гло-

Таблиця 1

Порівняння класичної логіки та українського кейсу

Елемент трилеми	Класична логіка	Український кейс (2022–2025)
Глобалізація	Повна інтеграція	Селективна, керована
Суверенітет	Обмежується глобалізацією	Підсилюється через адаптивне регулювання
Демократія	Схильна до ослаблення під кризою	Зберігається, забезпечуючи легітимність рішень
Економічна безпека	Другорядна	Домінуюча, імператив виживання держави

Джерело: сформована автором на основі даних Міністерства економіки України, Національного банку України, Державної служби статистики України, Євростату, Міжнародного валютного фонду (IMF) та власного аналізу економічної політики України у 2022-2025 рр. [9-13]

балізацією, демократією та національним суверенітетом розглядається як відносно стабільний, в Україні домінуючим чинником стає економічна безпека. Водночас вона не витісняє інші елементи, а радше підпорядковує їх логіці виживання держави, зберігаючи функціональність демократичних інститутів та інструментів глобальної взаємодії.

Український досвід засвідчує, що застосування селективної інтеграції створює можливість поєднання участі у глобальних економічних процесах із захистом національних інтересів і демократичних процедур. Часткове обмеження ринкових механізмів у критичних секторах не призводить до демонтажу інституційної основи економіки, а навпаки – сприяє її стабілізації в умовах зовнішніх шоків та високої невизначеності. Такий підхід дозволяє зберігати відкритість у стратегічно важливих напрямках міжнародної кооперації без підвищення системних ризиків.

Ключовою особливістю українського кейсу є також зростання ролі адаптивного державного регулювання як центрального інструменту управління кризами. Держава поєднує елементи стратегічного планування, вибіркового протекціонізму в критично важливих секторах та координацію участі у глобальних ланцюгах створення вартості. У такій конфігурації державне втручання не заперечує ринкові механізми, а виконує компенсаторну та стабілізаційну функції, спрямовані на підтримання економічної життєздатності.

Отже, український досвід не лише підтверджує концептуальну доцільність квадрилеми економічної безпеки, але й ілюструє її прикладне значення для формування адаптивної державної політики у кризових умовах. Він демонструє можливість одночасного поєднання глобальної інтеграції, збереження демократичних інститутів, посилення національного суверенітету та пріоритету виживання держави як визначального критерію економічної політики.

Формування моделі адаптивної держави. Сучасні глобальні шоки та воєнні кризи переконливо свідчать про те, що традиційні моделі державного регулювання втрачають здатність забезпечувати економічну стійкість і функціональну життєздатність держави. В умовах високої невизначеності, фрагментації світової економіки та зростання геоекономічних ризиків постає потреба у формуванні нової регуляторної парадигми, орієнтованої не лише на ефективність, а й на виживання.

На основі українського кейсу у статті сформувано концепт Adaptive State Regulation of Economic Security, який поєднує стратегічне планування, селективну інтеграцію та активну роль держави у критично важливих секторах економіки.

Адаптивна держава характеризується здатністю тимчасово обмежувати дію ринкових механізмів у стратегічно значущих секторах з метою забезпечення макроекономічної стабільності та національної безпеки. Такий підхід не має постійного характеру й розглядається як інструмент реагування на екстремальні зовнішні та внутрішні шоки. Водночас ключовою рисою адаптивного регулювання є гнучкість, що дозволяє оперативно змінювати правила функціонування ринків залежно від динаміки кризових процесів і рівня загроз для економічної стійкості.

Особливу роль у межах адаптивної держави відіграє стратегічне планування та контроль над критичною інфраструктурою. Сектори енергетики, оборони, цифрових систем і продовольчої безпеки набувають пріоритетного значення у державному управлінні, оскільки саме вони визначають базову здатність економіки до функціонування в умовах війни та тривалих криз. Контроль над цими сферами розглядається не як заперечення ринкових принципів, а як умова збереження системної стабільності. Водночас адаптивна держава не відмовляється від участі у глобальній економіці. Навпаки, вона активно формує власну позицію у глобальних ланцюгах створення вартості, виступаючи архітектором процесів friend-shoring та near-shoring. Така участь спрямована на зменшення залежності від геополітичних опонентів і підвищення рівня стратегічної автономії без втрати доступу до міжнародних ринків і технологій.

Принципово важливо, що модель адаптивної держави не замінює демократичні інститути та ринкові механізми, а підпорядковує їх імперативам виживання та економічної безпеки. Демократичні процедури зберігають свою функціональність і легітимізують управлінські рішення навіть за умов тимчасових обмежень економічної свободи. У такій конфігурації досягається баланс між глобальною інтеграцією та стратегічною автономією, що створює інституційну основу для практичної реалізації квадрилеми економічної безпеки.

Запропонована модель адаптивної держави формує комплексну стратегію економічної стійкості, яка дозволяє ефективно реагу-

вати на глобальні шоки та воєнні кризи. Вона забезпечує здатність держави оперативно мінімізувати ризики для макроекономічної стабільності та соціальної безпеки, зберігати демократичні інститути навіть за умов підвищеного регуляторного втручання, а також утримувати контроль над критично важливою інфраструктурою. У довгостроковій перспективі така модель створює передумови для формування стратегічної автономії та конкурентоспроможності національної економіки в глобальному середовищі.

У статті запропоновано концепцію квадрилеми економічної безпеки як теоретичне розширення класичної трилеми Родріка шляхом включення імперативу виживання держави як четвертого системоутворюючого елемента. Доведено, що в умовах глобальних шоків економічна безпека стає домінуючим фактором, який визначає межі ринкової відкритості та характер демократичних процедур. Концепція селективної інтеграції, поєднана з моделлю адаптивного державного регулювання, формує цілісну аналітичну рамку для підвищення економічної стійкості та стратегічної автономії держави.

Практичне значення запропонованої моделі полягає у можливості її застосування для підвищення стійкості держави до воєнних загроз, санкційних режимів та економічних шоків, збереження та зміцнення демократичних інститутів у кризових умовах, ефективного управління критично важливими секторами та формування довгострокової економічної

безпеки в умовах трансформації глобального економічного порядку.

Висновки. Концепція квадрилеми економічної безпеки виходить за межі класичної трилеми Родріка, вводячи четвертий елемент - імператив виживання держави, який стає серцем сучасної політики. На прикладі України 2022-2025 років видно, що економічна безпека формує межі ринкової відкритості, визначає правила демократичних процедур і задає тон державного регулювання. Селективна інтеграція, стратегічне планування, протекціонізм у критичних секторах і активна участь у глобальних ланцюгах створюють механізм адаптивної держави, здатної витримувати шоки, зберігати стійкість і зміцнювати стратегічну автономію. Майбутні дослідження відкривають шлях до розробки кількісних моделей оцінки квадрилеми для різних держав, до аналізу, як селективна інтеграція впливає на довгострокову стійкість демократій, до вивчення ролі глобальних ланцюгів створення вартості в посиленні економічної незалежності та зменшенні залежності від геополітичних суперників, а також до формування адаптивних стратегій регулювання у поствоєнному світі, де санкції та економічна фрагментація стають новою нормою. Квадрилема економічної безпеки - це не лише концепт, це інструмент для мислення і дії, який відкриває нові горизонти наукового аналізу, стратегічного планування та практичних рішень, що гарантують стабільність, суверенітет і життєздатність держави у глобалізованому світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Rodrik D. The Globalization Paradox: Why Global Markets, States, and Democracy Can't Coexist. Oxford : Oxford University Press, 2011. 368 p. DOI: 10.1093/acprof:oso/9780199603336.001.0001.
2. Rodrik D. Populism and the economics of globalization. *Journal of International Business Policy*. 2018. Vol. 1, No. 1–2. P. 12–33. DOI: 10.1057/s42214-018-0001-4.
3. Stiglitz J. E. The welfare state in the twenty-first century. *Journal of Economic Perspectives*. 2018. Vol. 32, No. 1. P. 3–24. DOI: 10.1257/jep.32.1.3.
4. Milanovic B. Global Inequality: A New Approach for the Age of Globalization. Cambridge, MA : Harvard University Press, 2016. 320 p. DOI: 10.4159/9780674969797.
5. Acemoglu D., Robinson J. A. Why Nations Fail: The Origins of Power, Prosperity, and Poverty. New York : Crown Publishing Group, 2012. 544 p.
6. Hirst P., Thompson G., Bromley S. Globalization in Question. Cambridge : Polity Press, 2009. 336 p.
7. Farrell H., Newman A. L. Weaponized interdependence. *International Security*. 2019. Vol. 44, No. 1. P. 42–79. DOI: 10.1162/isec_a_00351.
8. Tooze A. Shutdown: How Covid Shook the World's Economy. New York : Viking, 2022. 352 p.
9. Міністерство економіки України. Статистичні та аналітичні матеріали за 2022–2025 pp. URL: <https://www.me.gov.ua> (дата звернення: 05.01.2026).
10. Національний банк України. Звіти та аналітичні публікації за 2022–2025 pp. URL: <https://bank.gov.ua> (дата звернення: 02.01.2026).

11. Державна служба статистики України. Статистичні збірники за 2022–2025 pp. URL: <https://ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 02.01.2026).
12. Евростат. Статистичні дані Європейського Союзу за 2022–2025 pp. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat> (дата звернення: 02.01.2026).
13. International Monetary Fund. World Economic Outlook. 2022–2025. URL: <https://www.imf.org> (дата звернення: 02.01.2026).
14. Гетманенко О. О. Макроекономічні наслідки війни для України: детальний аналіз. *Економіка та держава*. 2025. № 3. DOI: 10.15276/ETR.03.2025.6.
15. Гетманенко О. О. Роль міжнародних фінансових інституцій у формуванні економічної стійкості країн у стані війни: кейс України у порівняльному контексті. *Економіка та суспільство*. 2025. № 74. DOI: 10.32782/2524-0072/2025-74-67.
16. Гетманенко О. О. Взаємодія глобалізації та глокалізації: тенденції конвергенції й дивергенції в XXI столітті. *Економіка та суспільство*. 2025. № 73.

REFERENCES:

1. Rodrik D. (2011) The globalization paradox: why global markets, states, and democracy can't coexist [The globalization paradox: why global markets, states, and democracy can't coexist]. *Oxford University Press*. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780199603336.001.0001> (in English)
2. Rodrik D. (2018) Populism and the economics of globalization [Populism and the economics of globalization]. *Journal of International Business Policy*, vol. 1, no. 1–2, pp. 12–33. <https://doi.org/10.1057/s42214-018-0001-4> (in English)
3. Stiglitz J.E. (2018) The welfare state in the twenty-first century [The welfare state in the twenty-first century]. *Journal of Economic Perspectives*, vol. 32, no. 1, pp. 3–24. <https://doi.org/10.1257/jep.32.1.3> (in English)
4. Milanovic B. (2016) Global inequality: a new approach for the age of globalization [Global inequality: a new approach for the age of globalization]. *Harvard University Press*. <https://doi.org/10.4159/9780674969797> (in English)
5. Acemoglu D., Robinson J.A. (2012) Why nations fail: the origins of power, prosperity, and poverty [Why nations fail: the origins of power, prosperity, and poverty]. Crown Publishing Group. (in English)
6. Hirst P., Thompson G., Bromley S. (2009) Globalization in question [Globalization in question]. Polity Press. (in English)
7. Farrell H., Newman A.L. (2019) Weaponized interdependence: how global economic networks shape state coercion [Weaponized interdependence: how global economic networks shape state coercion]. *International Security*, vol. 44, no. 1, pp. 42–79. https://doi.org/10.1162/isec_a_00351 (in English)
8. Tooze A. (2022) Shutdown: how Covid shook the world's economy [Shutdown: how Covid shook the world's economy]. Viking. (in English)
9. Ministry of Economy of Ukraine (2022) Statistical and analytical materials [Statistical and analytical materials]. Available at: <https://www.me.gov.ua> (accessed January 5, 2026). (in Ukrainian)
10. National Bank of Ukraine (2022) Reports and publications [Reports and publications]. Available at: <https://bank.gov.ua> (accessed January 2, 2026). (in Ukrainian)
11. State Statistics Service of Ukraine (2022) Statistical collections [Statistical collections]. Available at: <https://ukrstat.gov.ua> (accessed January 2, 2026). (in Ukrainian)
12. Eurostat (2022) Statistical data of the European Union [Statistical data of the European Union]. Available at: <https://ec.europa.eu/eurostat> (accessed January 2, 2026). (in English)
13. International Monetary Fund (2022) World economic outlook [World economic outlook]. Available at: <https://www.imf.org> (accessed January 2, 2026). (in English)
14. Hetmanenko O.O. (2025) Macroeconomic consequences of the war for Ukraine: a detailed analysis [Macroeconomic consequences of the war for Ukraine: a detailed analysis]. *Economic Transformations*, vol. 3, no. 6. <https://doi.org/10.15276/ETR.03.2025.6> (in Ukrainian)
15. Hetmanenko O.O. (2025) The role of international financial institutions in shaping economic resilience of countries at war: the case of Ukraine in a comparative context [The role of international financial institutions in shaping economic resilience of countries at war: the case of Ukraine in a comparative context]. *Economics and Society*, vol. 74. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-74-67> (in Ukrainian)
16. Hetmanenko O.O. (2025) Interaction of globalization and glocalization: trends of convergence and divergence in the 21st century [Interaction of globalization and glocalization: trends of convergence and divergence in the 21st century]. *Economics and Society*, vol. 73. (in Ukrainian)

Дата надходження статті: 05.11.2025

Дата прийняття статті: 15.11.2025

Дата публікації статті: 24.11.2025